



DAWNYCH IMPERIÓW CIĄGLE  
TRWA ŚLAD, CHOCIAŻ  
MINĘŁO JUŻ TYSIĄC LAT

JULIA  
MIŚKOWICZ

## SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących  
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego  
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach  
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska  
Recenzja merytoryczna – mgr Beata Falkowska  
Agnieszka Ratajczak-Mucharska  
dr Anna Araucz  
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019  
Ośrodek Rozwoju Edukacji  
Aleje Ujazdowskie 28  
00-478 Warszawa  
[www.ore.edu.pl](http://www.ore.edu.pl)

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –  
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).  
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

## Tytuł zajęć/lekcji

Dawnych imperiów ciągle trwa ślad, chociaż minęło już tysiąc lat

## Cele ogólne

- podsumowanie wiadomości o cywilizacjach (klasa V: Mezopotamia, Egipt, Indus, Chiny; klasa VI: Inkowie, Aztekowie, Majowie).

## Cele operacyjne

Uczeń:

- wymienia najstarsze cywilizacje prekolumbijskie i wskazuje ich położenie geograficzne, czas powstania;
- wymienia osiągnięcia każdej z nich;
- zna najważniejsze informacje na temat każdej z nich;
- zna i rozumie znaczenie terminów: *cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks Hammurabiego, politeizm, faraon, hieroglify, mumia, sarkofag, piramida, zikkurat, cywilizacje prekolumbijskie, kipu, politeizm, Inka, konkwistador, kolonia*.

Uczeń ze SPE:

- wymienia najstarsze cywilizacje;
- zna informacje na temat jednej z nich;
- zna i rozumie znaczenie terminów: *kanał nawadniający, faraon, hieroglify, mumia, piramida, konkwistador, kolonia*.

## Metody/techniki/formy pracy

praca z mapą, atlasem, podręcznikiem, materiałem ilustracyjnym, praca w grupach, lapbook, projekt, Internet.

## Środki dydaktyczne

podręcznik, karta pracy – zadanie projektowe dla grupy, Internet.

## Opis przebiegu zajęć/lekcji

1. Nauczyciel dzieli poszczególne klasy na grupy – tyle grup, ile cywilizacji. Stara się, by w każdej grupie znaleźli się uczniowie o różnym poziomie, w tym ze SPE. Rozdaje grupom karty pracy – są w nich informacje i wskazówki, na co uczniowie powinni zwrócić uwagę przy opracowywaniu lapbooka (sposób rządzenia, religia, pismo, wielkie budowle, ważne miasta, zajęcia ludności, ważne postacie, ciekawostki).
2. Uczniowie z poszczególnych grup wymieniają przykłady źródeł informacji, posiłkując się przyniesionymi z domu materiałami. Nauczyciel zabiera uczniów do biblioteki, gdzie każda grupa wypożycza potrzebne albumy, atlasy itp.
3. W klasie uczniowie wyszukują w zgromadzonych materiałach potrzebne informacje.

4. Praca nad lapbookiem. Nauczyciel pomaga podczas pracy w doborze i selekcji materiału, w udostępnianiu dodatkowych książek, albumów, w sprawdzeniu zrozumienia zagadnienia.
5. Podsumowanie pracy w grupach – runda pytań i odpowiedzi. Uczniowie z pomocą nauczyciela ustalają przebieg pracy w grupach.
6. Prezentacja wykonanych lapbooków. Ocena wkładu pracy i wiedzy – samoocena i ocena koleżeńska. Czynności końcowe – podsumowanie zajęć.
7. W domu chętni uczniowie odpowiadają na pytanie: Z jakich osiągnięć cywilizacji starożytnych/prekolumbijskich korzystamy do dzisiaj?

### Komentarz metodyczny

1. Projekt należy zrealizować podczas dwóch kolejnych lekcji, na których omawiane będą zagadnienia dotyczące państw starożytnych. Jeżeli nie pozwala na to czas, należy dokończyć go w ramach pracy domowej.
2. Lekcję kończy dyskusja na temat wyników pracy wszystkich grup. Ważne jest, by zespoły dokonały samooceny, do której ustosunkuje się nauczyciel i reszta klasy.
3. Uczniowie ze SPE, pracując w grupie, otrzymują zadanie dostosowane do ich możliwości, np. opracowują temat na podstawie podanych materiałów, bez wyszukiwania i selekcji – dba o to nauczyciel, monitorując przydzielanie zadań. Rymowany temat pozwala na zaciekawienie uczniów zagadnieniem, a uczniom ze specjalnymi potrzebami – **ułatwia zapamiętanie**.
4. Lapbook wymaga przygotowania przez nauczyciela i uczniów gotowych pomocy, szablonów (wykonanych samemu lub pobranych ze stron ogólnodostępnych [www.webowadbp.wixsite.com/lapbook/jak-zrobic](http://www.webowadbp.wixsite.com/lapbook/jak-zrobic)), których zapas dobrze jest mieć w klasie. W programie znajduje się szczegółowy opis.
5. Podobnie można zrealizować tematy podsumowujące inne epoki – w klasach rozłącznych pozwala to na aktywizację uczniów i uatrakcyjnienie lekcji, natomiast w klasach łączonych – na lepszą organizację pracy.
6. Lekcja może być dostosowana do klas rozłącznych – podział klasy na grupy.
7. Kształcenie kompetencji kluczowych takich jak:
  - **w zakresie rozumienia i tworzenia informacji** – poprawność wypowiedzi, współpraca z biblioteką, czytanie i słuchanie ze zrozumieniem, wyrażanie się w sposób precyzyjny i zwięzły, umiejętności pisanie różnych typów tekstów, umiejętność oddzielania informacji istotnych od nieistotnych, umiejętność korzystania z dodatkowych materiałów (notatki, wykresy, mapy itp.);
  - **kompetencje matematyczne, naukowo-techniczne** – logiczne myślenie, śledzenie toku rozumowania innych, myślenie przestrzenne;

- **kompetencje cyfrowe** – wykorzystanie komputerów i innych multimediów do pozyskiwania, oceny, gromadzenia, tworzenia, przedstawiania i wymiany informacji;
  - **w zakresie umiejętności uczenia się** – organizowanie własnej nauki, zarządzanie czasem, rozwiązywanie problemów, zdobywanie, przetwarzanie, ocenianie i przyswajanie nowych informacji;
  - **kompetencje obywatelskie** – świadomość i rozumienie tożsamości kulturowej własnego kraju w interakcji z innymi kulturami;
  - **w zakresie przedsiębiorczości** – kreatywność, umiejętność współpracy w zespole, branie odpowiedzialności za swoje działania;
  - **w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej** – uznanie ważności i szacunek dla kreatywnego wyrażania myśli, świadomość dziedzictwa kulturowego oraz miejsca w świecie, otwartość na różne formy ekspresji kulturowej i szacunek dla odmiennych kultur.
8. **Treści interdyscyplinarne:** język polski (zapis bibliograficzny – podanie źródeł), geografia (mapa), technika (osiągnięcia techniczne).